

Datum

2 april 2025

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie Klimaat en Groene Groei
cie.kgg@tweedekamer.nl

Onderwerp

Position paper rondetafelgesprek Betaalbare energierekening d.d. 9 april 2025

Geachte leden van de Tweede Kamer,

De Consumentenbond is een onafhankelijke vereniging met meer dan 420.000 leden en zet zich in voor eerlijk functionerende markten, in uiteenlopende sectoren. Basisvoorzieningen zoals zorg, telecom en energie hebben in het bijzonder onze aandacht, vooral wanneer de betaalbaarheid ervan onder druk staat. Helaas is dit momenteel het geval bij de energiemarkt. In Nederland leven inmiddels honderdduizenden huishoudens in energiearmoede¹. Dit treft met name mensen die wonen in slecht geïsoleerde woningen zonder duurzame voorzieningen zoals zonnepanelen. Bij stijgende energieprijzen lopen zij het grootste risico. Om consumenten structureel te helpen, ondersteunt de Consumentenbond consumenten met initiatieven voor woningverduurzaming. Immers, de goedkoopste energie is de energie die niet wordt verbruikt. Daarom testen wij bijvoorbeeld producten op energieverbruik en bieden we totaaloplossingen om woningen te verduurzamen. Zo hebben wij bijvoorbeeld een zonnepanelencollectief, warmtepompcollectief en een isolatiecollectief.

Woningen met een lage energetische kwaliteit - veelal slecht geïsoleerd en zonder duurzame voorzieningen zoals zonnepanelen - vormen, naast een laag inkomen, een van de belangrijkste oorzaken van energiearmoede. De Consumentenbond pleit daarom voor maatregelen die primair gericht zijn op het structureel verlagen van de energierekening door het verbeteren van de energetische kwaliteit van woningen. Wij geven de voorkeur aan oplossingen die leiden tot langdurige energiebesparing, boven kortetermijnmaatregelen die weliswaar tijdelijk financiële verlichting bieden, maar de onderliggende problematiek ongemoeid laten. Dergelijke tijdelijke oplossingen vereisen herhaaldelijke inzet en kunnen leiden tot een ongewenste afhankelijkheidsrelatie. Liever zien wij dat de grondoorzaken van de hoge energiekosten aangepakt worden. Daarbij realiseren wij ons dat investeringen op de korte termijn noodzakelijk kunnen zijn om op de lange termijn structurele voordelen te behalen.

Versnelde verduurzaming van slecht geïsoleerde woningen vermindert de afhankelijkheid van aardgas en maakt consumenten structureel weerbaarder tegen stijgende energieprijzen. Hoewel tijdelijke maatregelen, zoals een prijsplafond of een verlaging van de energiebelasting op aardgas, op korte termijn verlichting kunnen bieden aan huishoudens in energiearmoede, lossen zij de onderliggende problematiek niet op. Bovendien zijn dat soort maatregelen in het verleden erg generiek gebleken. Vrijwel iedereen profiteerde mee, waardoor huishoudens met de laagste inkomens in de slechtste woningen niet optimaal werden geholpen. Een langdurig kunstmatig lage gasprijs is kostbaar en inefficiënt. Aardgas wordt per eenheid energie al gunstiger belast dan elektriciteit. Investerings in energiebesparende maatregelen dragen niet alleen bij aan lagere energiekosten, maar ook aan het behalen van klimaatdoelstellingen en het creëren van werkgelegenheid. Beleid dat het gebruik van fossiele brandstoffen niet beperkt, vergroot het risico dat toekomstige klimaatmaatregelen ingrijpender en kostbaarder worden voor consumenten. Mocht er gekozen worden voor bijvoorbeeld prijscompensatie of belastingverlaging, dan is het essentieel dat dit niet ten koste gaat van middelen voor energiebesparende maatregelen. Te overwegen valt bijvoorbeeld een belastingverlaging op aardgas in de eerste schijf (tot 1000 m³) van kleinverbruikers, gefinancierd door een gerichte verhoging van de energiebelasting op aardgas voor grootverbruikers.

Op de volgende pagina geven wij een overzicht van concrete beleidsmaatregelen die bijdragen aan een duurzame én betaalbare energierekening voor consumenten.

¹ <https://www.tno.nl/nl/duurzaam/systeemoplossingen-omgeving-milieu/sociale-innovatie/energiearmoede-voorkomen/>

Mogelijke maatregelen om de energierekening voor consumenten te verlagen:

- 1) Zet onverminderd in op het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en zorg voor meer subsidie voor woningisolatie. Besteed daarbij meer aandacht aan het laagdrempeliger maken van de aanvraag van subsidies en het ontzorgen van de consument, zodat huishoudens die door financiële problemen al weinig tijd en energie hebben voor verduurzaming gemakkelijker beter gebruik kunnen maken van subsidies.
- 2) Zorg voor voldoende financiering zodat er ook na 2025 Warmtefondsleningen beschikbaar blijven tegen 0% voor huishoudens met een inkomen tot €60.000.
- 3) Maak Gebouwgebonden financiering (GGF) mogelijk voor die situaties waarin een persoonlijke lening geen oplossing biedt. Stel een garantiefonds in dat de risico's van GGF beperkt voor zowel aanbieders als klanten. Zo krijgen meer huishoudens toegang tot betaalbare verduurzaming met besparingsgarantie.²
- 4) Versnel de invoering van strengere energieprestatie-eisen voor particuliere huurwoningen en heroverweeg een verhuurverbod voor woningen met de slechtste energielabels. Zo worden bewoners beschermd tegen particuliere verhuurders die verduurzaming van hun bezit blijven uitstellen, omdat zij zelf de energielasten niet zelf dragen.
- 5) Neem concrete maatregelen om de opwek van stroom met zonnepanelen op daken van woningen aantrekkelijk, en het plaatsen ervan rendabel te houden voor zowel huurders als woningeigenaren.
- 6) Reserveer structureel budget voor de inzet van 'fixers'; vakmensen die in woningen verwarmingsinstallaties efficiënt afstellen. De verwachting is dat voor een bedrag van circa 800 miljoen euro – gelijk aan één jaar verlaging van de energiebelasting op aardgas met 10 cent, wat minder dan 10% besparing op de gasrekening oplevert – met relatief eenvoudige aanpassingen in huis de energiekosten van circa 1,5 miljoen huishoudens structureel kunnen worden verlaagd.
- 7) Bereken de hoge kosten voor uitbreiding van het stroomnet niet door aan individuele consumenten via de energierekening, maar spreid die uit over de levensduur conform de aanbevelingen in het SiRM-rapport³ over amortisatie. Beperk tegelijkertijd de totale netkosten door slimmer gebruik van het net te stimuleren, zodat niet alle nu door netbeheerders voorziene netverzwaring nodig zal blijken.
- 8) Stimuleer energiecoöperaties waarin burgers zelf werken aan lokale opwek, kleinschalige warmtenetten, buurtbatterijen en energiedelen. Dit soort decentrale projecten kunnen zorgen voor lagere en stabielere energieprijzen en tegelijkertijd het stroomnet ontzien.
- 9) Geef gevolg aan de aanbevelingen uit het EU Affordable Energy Action Plan en verlaag de energiebelasting op elektriciteit fors en permanent, in ieder geval voor kleinverbruikers. Kleinverbruikers betalen nu in Nederland maar liefst 32 maal zoveel energiebelasting per kWh elektriciteit als zakelijke grootverbruikers. Verlagen van de energiebelasting op elektriciteit met bijvoorbeeld 5 cent, zoals de aanstaande Duitse regering van plan is, maakt duurzamer verwarmen en rijden aantrekkelijker, en verlaagt de energierekening voor *alle* huishoudens. Iedereen gebruikt immers elektriciteit.
- 10) Verlaag de btw op elektriciteit van 21% naar 9%. Wijzigingsrichtlijn EU 2022/542 over btw-tarieven maakt een lager btw-tarief op elektriciteit mogelijk.
- 11) Verlaag de energiebelasting op aardgas in de eerste schijf (tot 1000 m³) en financier dit uit een verhoging van de energiebelasting op aardgas voor grootzakelijke verbruikers. Kleinverbruikers betalen door het degressieve stelsel in Nederland maar liefst 11 maal zoveel energiebelasting per m³ gas als zakelijke grootverbruikers.

² <https://www.internetconsultatie.nl/socialclimatefund/reactie/0a9092ef-59ed-4454-986b-dd40d43b3223>

³ <https://www.sirmenergy.nl/docs/SiRM-2025-De-timing-van-nettarieven.pdf?v=1736801584>